

Wij stellen voor om vier documenten voor te leggen op het BO op 22 november

- 1 Bestuurlijke besluiten over voorstellen herijkingsteam
- 2 Conceptversie Kamerbrief
- 3 Conceptversie (pers)bericht VNG over rol gemeentes
- 4 Conceptversie nieuwsbericht UHT incl. FAQ

Doel Bestuurlijk Overleg is om:

- Te besluiten over welke oplossingen we gaan voorstellen aan de TK
- Te besluiten over welke voorstellen we verder willen uitwerken / als pilot willen voorstellen
- Te besluiten over welke voorstellen we niet willen prioriteren als overheid
- Te besluiten over de concept-kamerbrief

Zie volgende pagina

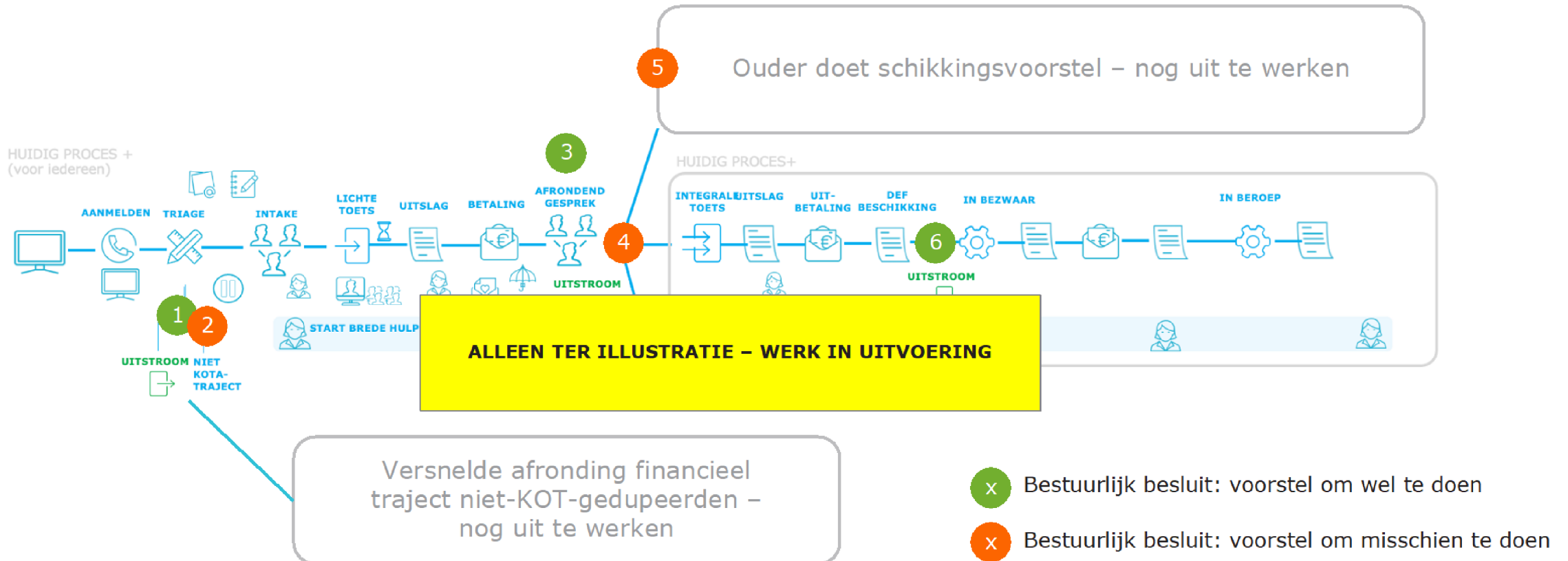
Voorstel is om besluiten voor te leggen over welke oplossingen we **wel, misschien, en niet** gaan doen en over het vervolgproces

- 1 Besluiten over welke oplossingen we **gaan voorstellen aan de TK**
Vb: Sterk verbeteren huidig proces inclusief meer gelijkwaardigheid in omgang met ouder, meer differentiëren in de aanpak afhankelijk van de behoefte van de ouder (incl. versnelde afronding voor evident niet-KOT-gedupeerden), en een grotere rol voor gemeenten
- 2 Besluiten over welke oplossingen we **verder gaan uitwerken en testen door middel van pilots**
Vb: Gedupeerde ouders die evident geen recht hebben op >30k verplichten om het financieel herstelproces versneld af te ronden, een alternatieve route waarbij ouder schikkingsvoorstel doet, werkelijke schade deels opnemen in integrale behandeling
- 3 Besluiten over welke oplossingen we **niet gaan prioriteren als overheid**
Vb: Massaschade-aanpak, hogere forfaitaire bedragen uitkeren
- 4 Besluit op het vervolgproces:
  - Aanvullingen concept-kamerbrief
  - Aanvullingen VNG persbericht
  - Besluit om uitvoeringstoetsen gelijk op laten lopen tussen gemeente en Rijk

Wij zien vijf grote dilemma's die aan deze besluiten ten grondslag liggen

- 1 Gaan we ouders die **evident niet KOT-geduceerd zijn** en dus geen recht hebben op 30k (obv eerste toets en gesprek) **verplichten om het financiële herstelproces versneld af te ronden?**
- 2 Gaan we ouders die wel geduceerd zijn maar **evident geen recht hebben op meer dan 30k** (obv eerste toets en gesprek) **verplichten om het financiële herstelproces versneld af te ronden?**
- 3 Willen we een **alternatieve route** aanbieden (ter vervanging van IB en CWS) waarbij ouders zelf een **schikkingsvoorstel** mogen doen?
- 4 Willen we (bepaalde) vormen van **(im)materiële schade** die nu alleen behandeld worden door CWS **integreren in de IB?**
- 5 Als we FIFO loslaten, wie krijgt dan de **verantwoordelijkheid om de volgorde van behandeling van ouders te bepalen** (op verschillende onderdelen in het proces, bijv. gesprek na eerste toets, of voor IB)

In het BO op 22 november leggen we een verbeterde processchets neer waarop we de belangrijke bestuurlijke besluiten plotten

We verwachten dat voorgestelde proces voor ouders zal bijdragen aan X en Y, en dat we meest schrijnende gevallen sneller kunnen helpen

**ALLEEN TER ILLUSTRATIE – WERK IN
UITVOERING**

Verwachte bijdrage aan vervulling ouderbehoeften

[Toelichting hoe dit proces kan zorgen voor erkenning, duidelijkheid, menselijkheid, etc]

Verwachte bijdrage aan versnelling van het proces

[Toelichting hoe we verwachten dat dit proces kan bijdragen aan stroomlijning en versnelling proces (voor bepaalde groepen)]

- [Bijv: op basis van gegevens die we nu hebben verwachten we x% van aanmeldingen vervroegd te kunnen laten uitstromen]
- [Bijv: Hierdoor meer tijd voor gedupeerden die hulp het hardst nodig hebben]
- [Bijv: Door FIFO loslaten meest schrijnende gevallen eerst]

Voor ieder van de verbeteringen kijken we naar hoe het (operationele) proces er op hoofdlijnen uit ziet

Wat ga je doen?

[Beschrijf de oplossing en welke dingen je waar in het proces gaat doen]

Hoe draagt dit bij aan het vervullen van de ouderbehoefte¹?

[Waarom doen we dit – beschrijf hoe dit bijdraagt aan verbeterde ouderbeleving]

Wie gaat dit uitvoeren?

[Beschrijf rolverdeling]

Hoe draagt dit bij aan verbetering of versnelling van het proces?

[Waarom doen we dit – beschrijf hoe dit (potentieel) bijdraagt aan het verbeteren of versnellen van het proces]

Wat zijn de grote bestuurlijke dilemma's?

Dit is belangrijkste huiswerk van eigenaar oplossingscluster:
Wat zijn de grote bestuurlijke dilemma's?
Wat zijn de opties per dilemma? (zoveel mogelijk uitgewerkt)
Wat zijn de implicaties per dilemma?
Wat zijn de afwegingen (voor- en nadelen) per optie?

Wat zijn aandachtspunten voor de uitwerking en uitvoering?

[Beschrijf de belangrijkste aandachtspunten voor de uitwerking / uitvoering
Geef ook aan of we dit eerst als pilot willen gaan testen, of dat we dit (na de uitvoeringstoets) gelijk volledig willen implementeren]

Wat zijn de uitvoeringskosten?

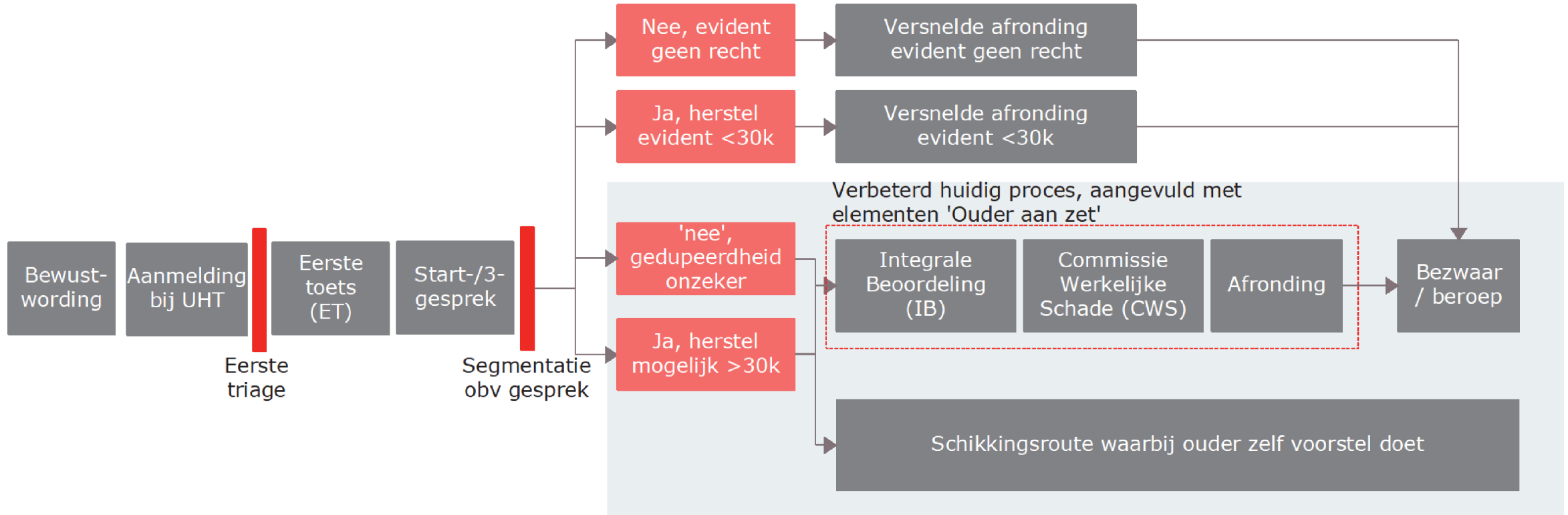
[Zijn kosten structureel/incidenteel?]
[Geef schatting kosten, indien mogelijk]

Per wanneer kan dit ingevoerd zijn?

[Geef inschatting wanneer de eerste ouder hier effect van ervaart, oftewel start implementatie + duur implementatie]

1. Erkenning, menselijk, duidelijk & eerlijk, in verbinding blijven, betrouwbaar & veilig, steun voor kinderen, je leven weer oppakken

We werken de differentiatie per oudersegment uit in de volgende 4 routes

Binnen dit deel van proces bieden we een verzwaarde traject aan voor ouders die in een zeer schrijnende situatie zitten of anderszins daar behoefte aan hebben

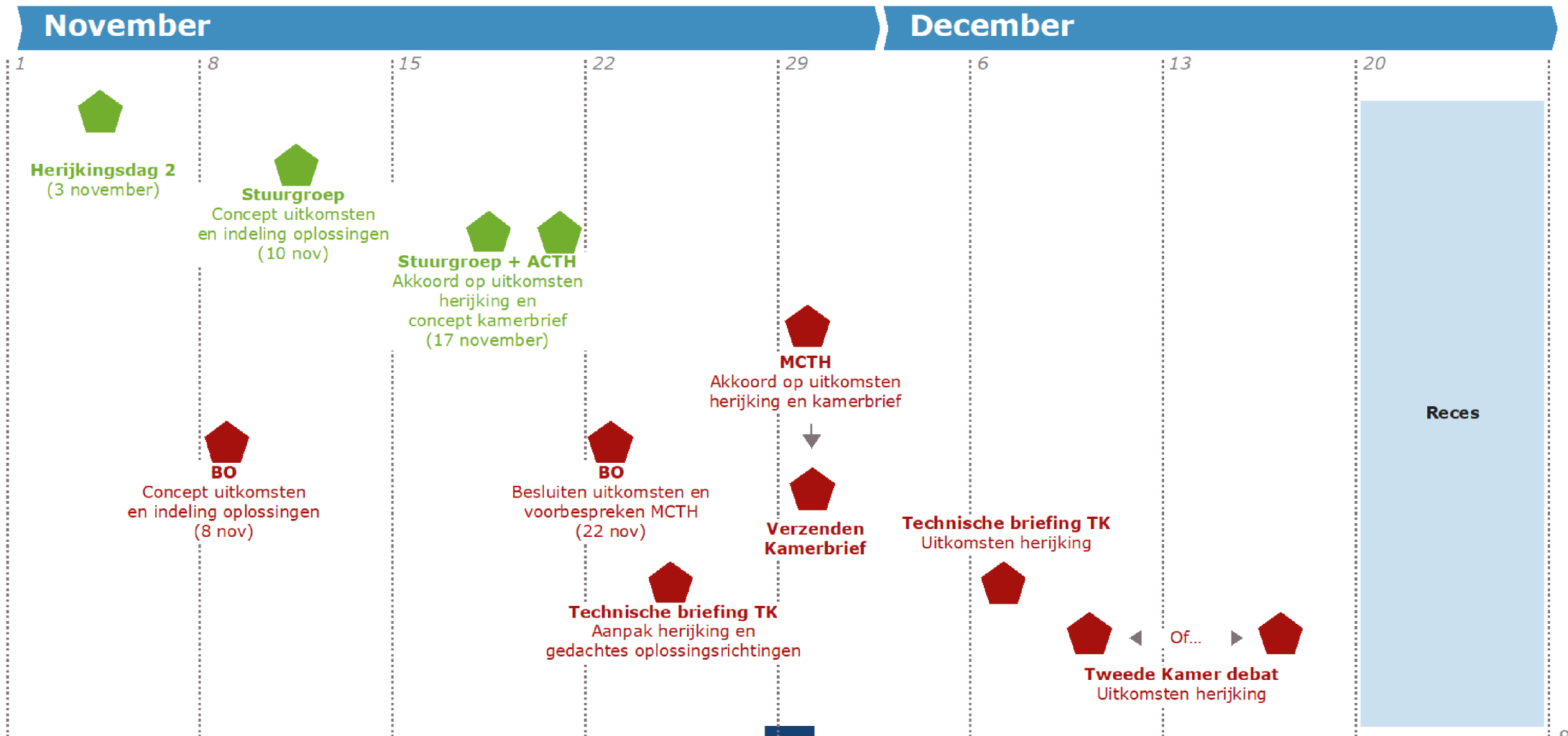
Eerste verhaallijn / opzet voor Kamerbrief uitkomst herijking

- Introductie: hoe verhoudt deze brief zich tot 9e VGR en eerdere brieven
- Huidig verloop hersteloperatie: dit is het proces dat ouders nu grofweg doorlopen
- Aanleiding van de herijking: toename aanmeldingen, problematiek burgers die zich aanmelden, en organisatorische uitdagingen creëren noodzaak om proces nog een keer tegen het licht te houden
- Toelichting aanpak herijking:
  - De behoeften van de ouder staan centraal, o.a. het ouderonderzoek en co-creatiesessies vormen belangrijkste basis herijking. 1000+ ouders in enquête, doorlopend co-creatie sessies door het land, etc.
  - We hebben 100+ oplossingen geïdentificeerd samen met ouders en betrokkenen
  - Al deze oplossingen zijn door ouders en andere betrokkenen beoordeeld op impact voor de ouder en haalbaarheid
  - 2 herijkingsdagen met steeds 70+ betrokkenen om ideeën op te halen en om te bepalen welke oplossingen het beste zijn
- Toelichting op uitkomsten proces:
  - De kernbehoeften van de ouder zijn erkenning, meer duidelijkheid en eerlijkheid, ..., ..
  - De groep ouders is zeer divers, tbv de herijking een aantal groepen met soortgelijke behoeften ontworpen
  - Deze diverse behoeften en groepen laten zien dat er niet één gouden oplossing is die voor het merendeel van de ouders gaat werken en dat de veel van de behoeften los staan van de mogelijke financiële berekening
- De richting die we nu voorstellen is de beste combinatie van onderdelen die zowel echte verbeteringen brengt voor ouders, als realiseerbaar en uitvoerbaar is. Deze richting heeft de steun van de VNG, mits we nog goed uitwerken X, Y en Z
- De ouder en het emotionele herstel een grotere rol geven in het herstelproces, meer differentiëren tussen ouders met verschillende behoeften, een grotere rol van gemeentes, lijken de meest kansrijke oplossingen
  - Vervulling van ouderbehoeften: ouders geven aan dat X waardevol is
  - [Voor- en nadelen]
- Wat is nodig om dit te realiseren: financiële, juridische en uitvoeringsimplicaties
- Vervolgstappen: na besluit TK uitvoeringstoets, verdere uitwerking voorstellen etc.

Bijlage; belangrijkste overwogen oplossingen en evaluaties; ouderbelevingen?

Planning herijking tot eind december 2021

Toeslagen
Belastingdienst

TER INFORMATIE

Aan

de leden van het bewindspersonenoverleg

**Directoraat-generaal
Toeslagen**

persoonsgegevens

nota

Vorbereiding BWO 17 november en Kamerbrief herijking

Datum
12 november 2021

Notanummer

Bijlagen
1. Uiteenzetting Kamerbri

Aanleiding

Woensdag 17 november aanstaande vindt het bewindspersonenoverleg plaats.

Kern

U wordt gevraagd in te stemmen om de brief over de Herijking op te stellen langs de voorgestelde lijn (zie ook de uitgewerkte bijlage) waarbij de opbrengst op hoofdlijnen en het verdere proces richting uitvoeringstoets en verdere besluitvorming wordt gedeeld.

Toelichting

Een van de belangrijkste lessen die door alle betrokkenen bij de Hersteloperatie wordt gedeeld, is dat het hoge tempo van veranderingen en vernieuwingen in het uitvoeringsproces een goed herstel van gedupeerden in de weg zit. De tijdelijke Parlementaire commissie uitvoeringsorganisaties formuleert daarnaast dat er meer gesproken moet worden met de uitvoering in plaats van over de uitvoering¹. Een belangrijke weergave daarvan is dat in het streven gedupeerden snel te willen herstellen er onder politieke en maatschappelijke druk te vaak gekozen is om niet een uitvoeringstoets af te wachten. In de praktijk levert dit problemen op waardoor de uitvoering eerder vertraagd dan versneld en gedupeerden juist niet goed en snel geholpen worden. Het gesprek op woensdag 17 november aanstaande is primair om in te stemmen met de uitgezette lijn voor de Kamerbrief zoals u deze kunt vinden in de bijlage. Secundair is de Kamerbrief een voorstel voor de aanpak van het herstel voor de lange termijn. Ongeacht de keuzes is een breed draagvlak essentieel om de hersteloperatie vooruit te brengen.

Een eerste stap om die voortgang te borgen is opgeschreven in de Kamerbrief over de nieuwe herstelregelingen. Ook daar is gekozen om de regelingen zónder uitvoeringstoets met de Kamer te delen maar is nadrukkelijk benoemd dat definitieve vaststelling van die regelingen pas daarna kan plaatsvinden. Het belang van goede uitvoeringstoetsen is benadrukt in de brief. Ook de VNG heeft de Tweede Kamer een brief verzonden waarin zij benadrukken dat een uitvoeringstoets voorwaarde is om tot goede uitvoering te komen.

¹ Kamerstuk 35387, Parlementair onderzoek uitvoeringsorganisaties, Klem tussen balie en beleid, 25-02-2021

Begin december volgt de aan de Kamer toegezegde brief over de herijking en de oplossingsrichtingen waaraan gedacht kan worden. Ook hier staat de noodzaak van het hebben van goede uitvoeringstoetsen alvorens definitieve besluiten te nemen buiten kijf. Bovendien wordt door de gedupeerden gevraagd om duidelijkheid over aanpassingen in de behandeling van de verzoeken en hecht de Kamer eraan om vroegtijdig meegenomen te worden in de opbrengsten van de herijking alvorens alles vast te leggen in regelgeving. De Kamer is toegezegd met de opbrengsten van de herijking te komen voor het kerstreces. Het principe van geen voorstel van het kabinet naar de Kamer zonder goede uitvoeringstoets (zoals ook door gemeenten nadrukkelijk bepleit) komt hier in de knel met de rijdende trein waar we op zitten en waar ook ouders en kamer om snelheid vragen en eindelijk eens inzicht in de opbrengsten van het herijkingsproces.

Een andere taakverdeling tussen gemeenten en UHT heeft potentieel grote gevolgen voor de uitvoering. Voordat we de verwachting bij ouders wekken dat dit een (grote) verbetering is willen we zeker weten dat dit echt in de praktijk kan werken, en ook hoe het dan gaat werken. Zonder een uitvoeringstoets blijft dit heel kwetsbaar. De duidelijkheid waar veel partijen op wachten betreft niet alleen de aanpak die gekozen wordt, maar vooral ook wat dit voor de startdatum en doorlooptijd van gedupeerde ouders betekent. We weten uit ervaring hoe lastig het is om daar een prognose van te geven, maar zonder uitvoeringstoets zal het waarschijnlijk niet eens mogelijk zijn om een indicatie te geven. Wachten op de uitvoeringstoets maakt daarmee dat besluitvorming op grond van het volledige beeld kan plaatsvinden

In de brief over de herijking wordt het belang van een goede uitvoeringstoets benoemd om alvorens te komen tot besluitvorming in de Kamer. Op hoofdlijnen kunnen de opbrengsten worden geschetst om de Kamer mee te nemen, maar de integrale weging van de voorstellen is pas definitief na het afronden van de uitvoeringstoetsen. Hiermee kan enerzijds tegemoetgekomen worden aan de wens van gedupeerden en de Kamer en anderzijds ook volledig ruimte worden gegeven aan uitvoeringstoetsen alvorens tot definitieve besluitvorming wordt overgegaan.

Vanuit de Kamer zal vermoedelijk druk ontstaan om sneller te komen tot besluitvorming. Het is daarom van belang dat het kabinet uitdraagt dat uitvoeringstoetsen essentieel zijn voor definitieve besluitvorming over de voorstellen. Niet alleen voor de herijking, maar in het belang van een goede uitvoering van de Hersteloperatie als geheel en om te voorkomen dat nieuwe en additionele herijkingen van de aanpak van het proces noodzakelijk zijn.

Informatie die niet openbaar gemaakt kan worden

Niet van toepassing.

Conceptvoorstel Kamerbrief herijking

0. Preambule vanuit het perspectief/belang van de ouders.

De urgentie om door te gaan met helpen van gedupeerden wordt onverminderd gevoeld. Tegelijkertijd is er de noodzaak tot zorgvuldigheid ook in het belang van de ouders om zeker te stellen dat we daadwerkelijk goed en snel kunnen helpen. Dat geldt niet alleen voor de herijking, in de hele verdere hersteloperatie is die balans van groot belang. De duidelijkheid waar veel partijen op wachten betreft niet alleen de aanpak die gekozen wordt, maar bv. ook wat dit voor de startdatum en doorlooptijd van gedupeerde ouders betekent. Het is erg lastig daar een prognose van te geven, zonder uitvoeringstoets kan niet eens een indicatie worden gegeven. Wachten op de uitvoeringstoets maakt daarmee dat besluitvorming op grond van het volledige beeld kan plaatsvinden.
1. Proces van de herijking
  - Er zijn 1000 ouders gesproken, in gesprekken van 45 minuten tot een uur.
  - Er zijn co-creatie sessies geweest met kleine groepen ouders.
  - Het Ouderpanel en de BAK zijn betrokken.
  - Er zijn 2 herijkingsdagen geweest, waarbij 80 organisaties en gemeentes ideeën hebben gedeeld en beoordeeld.
  - Bovenstaand proces leverde rond de 100 ideeën ter verbetering op, waarbij nu goed bekeken wordt welke inzet.
2. Lessen TCU (en POK en WAU)
  - Praat met de burger en de uitvoeringsorganisaties.
  - Uitvoeringstoetsen niet overslaan in een poging te versnellen.
  - Schenk meer aandacht aan de uitvoerbaarheid van beleid en aan 'het vermogen om te doen' (burgers moeten de wet niet alleen kennen, maar ook 'kunnen': ze moeten ernaar kunnen handelen).
  - Signaleer en adresseer problemen in de uitvoering zo snel mogelijk.
  - Creëer meer vertrouwen binnen de driehoek Tweede Kamer, departementen en uitvoeringsorganisaties.
  - Verbeter de kennis- en informatiepositie van de Tweede Kamer.
  - Geef de uitvoering meer waardering en de professionals meer zeggenschap.
  - Evalueer de impact van deze aanbevelingen een jaar na behandeling in de Tweede Kamer.
3. Uitkomsten van het ouderonderzoek en de ouderbehoeften
  - Resultaten onderzoek naar ouderbehoeften: belangrijkste thema's zijn erkenning, duidelijkheid, eerlijkheid, menselijkheid en rehabilitatie
  - Financiële compensatie is natuurlijk noodzakelijk, maar emotioneel herstel is voor ouders minstens net zo belangrijk.
  - Er zijn ook grote verschillen tussen ouders, daarom behoefte aan een gedifferentieerd proces.
  - Voor alle oplossingsrichtingen hebben we samen met ouders beoordeeld in hoeverre ze bijdragen aan het vervullen van deze ouderbehoeften
4. Oplossingsrichtingen herijking die worden uitgewerkt:
  - Nieuwe (financieel) herstel routes aanbieden.
  - Differentiëren in (financieel) herstel aanpak ouders.
  - Actief sturen op versnelde afronding.
  - Grotere rol gemeentes.
5. Voorbehouden succesvolle afronding herijking
  - Debat in de Kamer

- Het in kaart brengen van de kosten, ramen van het benodigde budget en dit ter goedkeuring voorleggen aan de Tweede Kamer en Eerste Kamer.
6. Invulling grotere rol gemeentes
    - Aansluiten bij de brief van de VNG over de nieuwe regelingen.
    - Toelichten hoe die grotere rol eruit zou kunnen zien (regio's etc.)
    - Toelichten dat een andere taakverdeling tussen gemeenten en UHT potentieel grote gevolgen heeft voor de uitvoering en dat een toets daarop essentieel is. Ook om de hoop op grote verbeteringen en versnellingen bij ouders te matchen aan wat kán.
  7. Oplossingsrichtingen Herijking die niet worden uitgewerkt:
    - Hogere (forfaitaire) schadebedragen.
    - Een massaschade claim.
  8. Schets van het verdere proces inclusief uitvoeringstoets richting gesprek met de Kamer en besluitvorming.

agenda

Bestuurlijk Overleg Herstel Toeslagen

Vergaderdatum en -tijd	22 november 2021, 09:00 - 11:00 uur
Vergaderplaats	Digitaal
Deelnemers	Minister BZK (vz.), Minister voor Rechtsbescherming, Staatssecretaris T&D, Staatssecretaris van SZW, <input type="text"/>

persoonsgegevens

Agendapunten

- 1. Opening en mededelingen**
- 2. Vaststellen conceptverslag**
- 3. Herijking**
  - a. Situatieschets van de herstelaanpak
  - b. Bespreking openstaande vragen
- 4. Rondvraag**
- 5. Sluiting**

Toelichting op de agenda

Ad 1. Situatieschets van de herstelaanpak

Onder dit agendapunt zal een toelichting van het huidige herstelproces worden gegeven. De uitkomsten van de herijking en mogelijke opties om te versnellen kunnen beter afgewogen worden wanneer dit proces inzichtelijk is. Er zal een korte inleiding worden gegeven op de vier belangrijkste prioriteiten die bij de ouders zijn opgehaald. Veel oplossingen die onder die prioriteiten zijn aangedragen zullen het bestaande proces kunnen versnellen.

Ad 2. Bespreken openstaande vragen

Er zijn twee fundamentele oplossingsrichtingen die interessant kunnen zijn om te overwegen; het aanbieden van een VSO-route en om het standaardiseren van (im)materiële schadeposten. Onder dit agendapunt zullen de volgende bespreekpunten dan worden toegelicht:

- a. Operationaliseren van de (nog) grotere rol van gemeentes bij herstel (pagina 6)
- b. Optie om (im)materiële vervolgschade forfaitair vast te stellen en wellicht over te hevelen van CWS naar IB (pagina 7)
- c. Optie voor vaststellingsovereenkomsten (VSO)/individuele schikkingen met ouders (pagina 8)

Vervolgens zullen de volgende besluiten aan de leden van het BO worden gevraagd:

- a. Een richting te geven op de gevraagde bespreekpunten hierboven
- b. Akkoord te gaan met de oplossingsrichtingen van de herijking en om deze in gelijk oplopende uitvoeringstoetsen (VNG en Rijk) verder uit te werken (pagina 5)

Toeslagen
Belastingdienst

Herijking aanpak hersteloperatie toeslagen

Bespreekdocument Bestuurlijk
Overleg Rijk/VNG
22 november 2021

Context, bespreekpunten en gevraagde besluiten van het BO

Dit document is een beslisdocument voor het bestuurlijk overleg van maandag 22 november 2021 tussen leden van het kabinet en bestuurders van de VNG over de herijking van de aanpak herstel toeslagen. Dit is een vervolg op het overleg van 8 november 2021 met dezelfde groep waarin zij gesproken hebben over de aanpak van de herijking, de eerste inzichten en mogelijke oplossingsrichtingen en conclusies

In de uitwerking van de herijking zijn er veel oplossingsrichtingen waar er consensus is binnen het herijkingsteam (Rijk+VNG) en met betrokken oudervertegenwoordigers en andere stakeholders. Dit zijn oplossingen die het bestaande proces substantieel verbeteren voor de ouder, zoals het differentiëren van de herstel aanpak voor ouders, het zorgen voor een meer gestroomlijnd en oudergericht herstel proces en het uitbreiden van de emotionele hulp aan de ouder

Ook zijn er in de uitwerking fundamentele alternatieve financiële regelingen onderzocht om het (financiële) proces substantieel te versnellen. Dit gaat om onder andere een massaschade afwikkeling of fors hogere (forfaitaire) bedragen. Deze oplossingsrichtingen hebben een aantal voordelen vooral vanuit ouderbeleving, maar ook substantiële nadelen die u in het vorige BO met elkaar verkend heeft. Het herijkingsteam stelt voor die niet verder uit te werken

Er zijn twee wat meer fundamentele oplossingsrichtingen die het herijkingsteam dusdanig interessant acht om te overwegen om die te testen. Dit gaat om het aanbieden van een VSO-route en om het standaardiseren van (im)materiele schadeposten

Voor het BO zijn er drie bespreekpunten:

1. Operationaliseren van de (nog) grotere rol van gemeentes bij herstel (pagina 6)
2. Optie om (im)materiele vervolgschade forfaitair vast te stellen en wellicht over te hevelen van CWS naar IB (pagina 7)
3. Optie voor vaststellingsovereenkomsten (VSO) / individuele schikkingen met ouders (pagina 8)

Gevraagde besluiten aan het BO:

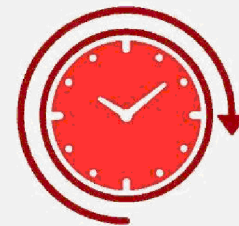
1. Een richting te geven op de gevraagde bespreekpunten hierboven
2. Akkoord te gaan met de oplossingsrichtingen van de herijking en om deze in gelijk oplopende uitvoeringstoetsen (VNG en Rijk) verder uit te werken (pagina 5)

Doel van de herijking is om (fundamentele) oplossingsrichtingen voor verbetering en versnelling te onderzoeken

Verbetering

- De focus van de hersteloperatie lag in eerste instantie vooral op financieel herstel
- Emotioneel herstel, brede hulp en ouderbeleving zijn minstens zo belangrijk
- Daarom zijn fundamentele opties voor verbetering onderzocht

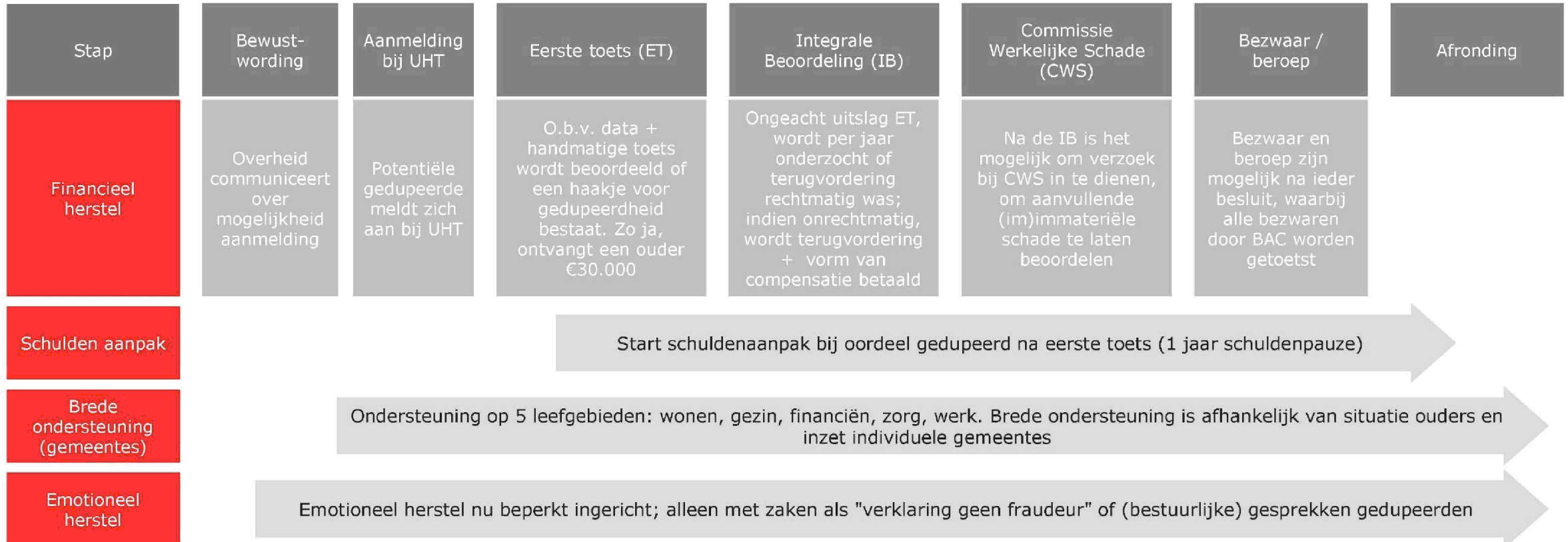

Versnelling

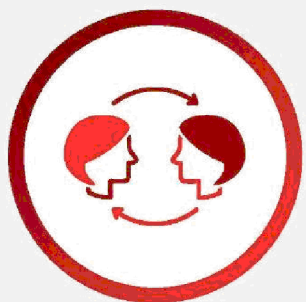
- Hersteloperatie startte ~2 jaar geleden: leek toen bedoeld voor duizenden ouders
- Nu hebben ~50.000 ouders zich gemeld, waardoor herstelproces nog lang kan duren
- chtin
- Daarom zijn fundamentele opties voor versnelling onderzocht

Herstel bestaat uit vele onderdelen die in samenhang nodig zijn

Versimpelde weergave van herstelproces

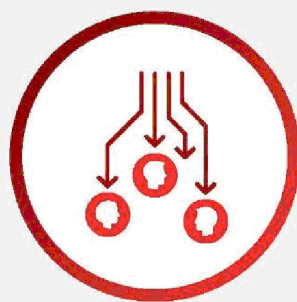

Vier prioriteiten opgehaald met ouders en betrokken partijen

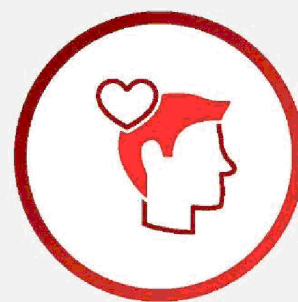
Gestroomlijnd en oudergericht proces

Versterkt en menselijk herstelproces waarin de ouderbehoeften centraal staan, en gemeenten en rijk intensief samenwerken

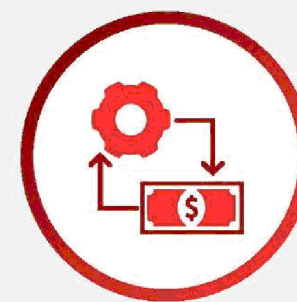
Differentiatie in aanpak herstel ouders

Vraaggerichte aanpakken nodig voor herstel om invulling te geven aan persoonlijke behoeftes ouders

Meer inzet op emotioneel herstel

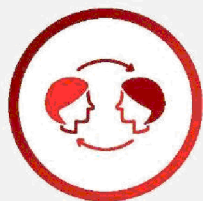
Meer erkenning en aandacht voor emotioneel herstel, zowel als separaat proces als onderdeel financieel herstel

Extra optie voor financieel herstelproces

Ouders waarderen meer eigen en gezamenlijke regie als opties voor nieuwe processen voor financieel herstel, maar geen panacee in uitvoering

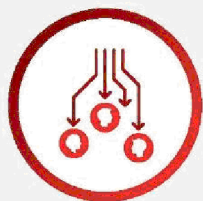
Over veel oplossingsrichtingen in de herijking is consensus; nog drie openstaande vragen

Gestroomlijnd en oudergericht proces

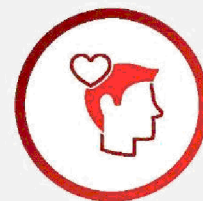
- Meer regie voor ouders
- Opscalen operatie UHT, commissies en gemeenten

Zie pagina 6 met voorgestelde oplossingen m.b.t. tot grotere rol gemeente

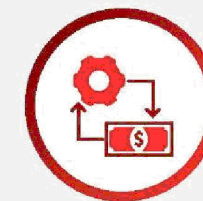
Differentiatie in aanpak herstel ouders

- Eerste triage na aanmelding
- Versnelde duidelijkheid bij "nee" bij eerste toets
- Vrijwillige afronding na 30k
- Persoonlijk gesprek met gedupeerden na eerste toets
- Urgentiebevoegdheid gemeente

Meer inzet op emotioneel herstel

- Inzet ervaringsdeskundigen met herstelproces
- Fonds burgerinitiatieven
- Waarheidsvinding

Extra optie voor financieel herstelproces

- Massaschade afhandeling
- Hogere (forfaitaire) bedragen

Wel doen

Niet doen

- Commercieel inkopen van zorg

Focus van bespreking vandaag

Vragen

- 1 Wat wordt de invulling van de grotere rol van de gemeenten?
- 2 Willen we schadeposten meer standaardiseren, forfaitair maken en integreren in IB?

- 3 Willen we ouders aanbieden om tot een VSO te komen?

- Over welke groepen ouders gaan gemeente de regie voeren?
- Hoe operationaliseren we clustering van gemeenten?

1 Bestuurlijke afweging | Voorgestelde invulling van de grotere rol van gemeenten tbv een versterkt en menselijk herstelproces

(Grotere) rol gemeente

Om rol te faciliteren

Gemeente is 'eerste aanspreekpunt'

We laten de PZB-er focussen op het snel op orde maken van financieel herstel. De hulpverlener van de gemeente is het vanaf de eerste toets 'eerste aanspreekpunt' voor alle gesprekken die niet met de opbouw van het dossier te maken

Integrale case manager

We wijzen ouders met de grootste hulpbehoefte en problematiek, en minder 'doenvermogen', één persoon vanuit de gemeente toe die hen helpt van A tot Z

Persoonlijk gesprek na eerste toets

UHT biedt een persoonlijk gesprek aan, waarbij altijd iemand van de gemeente aansluit. Gemeente neemt de lead t.a.v. afspraken m.b.t. brede hulp. Inschatting dat dit nu al gaat om ~10.500 gesprekken¹

Urgentiebevoegdheid gemeente

Gemeenten krijgen de bevoegdheid om maximaal 5% van gedupeerden aan te dragen voor urgente behandeling bij UHT (eerste toets, IB, CWS of combi)

Ondersteuning niet-gedupeerden

UHT attendeert de gemeente op burgers die zijn afgewezen voor eerste toets. Gemeenten neemt contact op en brengt hulpbehoefte in kaart (bv. huisbezoek)

Proactief benaderen gedupeerden

Gemeenten benaderen gedupeerden proactief en geven niet op. Met name om ouders te helpen die in eerste instantie hulp afwijzen (bv. door schaamte)

Status proces delen gemeente

UHT deelt status van het proces per ouder met gemeenten (bijv. "eerste toets uitgevoerd"). Status is up-to-date (oftewel continue update)

Opschalen operatie gemeentes

Gemeenten verhogen de capaciteit om de grotere rol in de hersteloperatie waar te maken en worden hiervoor vergoed. Evt. werken gemeenten samen in regio's

Kaders ruimhartigheid

VNG creëert, in afstemming met UHT, een waardenkader dat gemeenten handvatten geeft bij het bieden van brede ondersteuning om consistentie tussen gemeenten te realiseren

1. Aanname dat 30% van de ouders behoefte heeft aan dit persoonlijke gesprek. We bieden dit aan iedereen die gedupeerd is of nog geen definitieve 'nee' heeft (~34.000)

- Stemmen we in met ambtelijk advies om oplossing 2 uit te werken?
- Willen we oplossing 3 verder onderzoeken o.b.v. de resultaten van gepubliceerde CWS adviezen?

2 Bestuurlijke afweging | Werkelijke schade: 1) schadeposten standaardiseren en forfaitair maken en 2) integreren in IB?

Wat is het probleem?

- CWS toetst nauwkeurig of er een causaal verband is tussen KOT-problemen en (im)materiele schade en kent daardoor lange doorlooptijd
- Ouders ervaren de integrale beoordeling (IB) niet als integraal omdat die niet alle (im)materiele schadeposten meeneemt
- Ouders hebben hogere verwachtingen van de CWS dan CWS biedt

Wat zijn de mogelijke oplossingen?

Er zijn hiervoor drie (volgordelijke) oplossingen

1. Beter verwachtingsmanagement en transparantie omtrent wat CWS doet → hier is brede consensus over
2. (Im)materiele schadeposten forfaitair toekennen op basis van gestandaardiseerde bedragen, die i.s.m. CWS, schade-experts en ouders zijn vastgesteld. Dit biedt ouders transparantie, en hierdoor kan CWS sneller oordelen (bijv. bij scheiding of vervangende kinderopvang)
3. Deze gestandaardiseerde schadeposten al bij de IB meenemen. Hierbij toetst UHT wel of schadepost aanwezig is, maar niet of deze causaal verband houdt met de KOT-problematiek (anders niet uitvoerbaar)

Wat is de bestuurlijke afweging over de mogelijke oplossingen?

2. (Im)materiële schadeposten forfaitair toekennen o.b.v. gestandaardiseerde bedragen

Ambtelijk advies: oplossing 2 uitwerken

- + Draagt bij aan versnelling omdat forfaitaire bedragen sneller zijn vast te stellen en uit te keren
- + Biedt transparantie, omdat gestandaardiseerde bedragen voor iedereen vast staan en uitgelegd kunnen worden
- Kan leiden tot zowel over- als ondercompensatie omdat minder maatwerk wordt geleverd
- Vereist 're-work' want niet in lijn met compensatie tot op heden verstrekt aan ouders
- Doet afbreuk aan feit dat sommige ouders hun situatie exact willen hebben uitgezocht
- ? Kans dat meer ouders zich melden (positief) dit verhoogt mogelijk de doorlooptijd (negatief)

3. Gestandaardiseerde schadeposten al bij IB toetsen en toekennen

- + Biedt meer erkenning en maakt IB écht integraal
- + Maakt capaciteit vrij bij CWS voor complexe, schrijnende gevallen
- Verandert complexiteit & karakter van IB, waarvoor specialistische kennis nodig is & doorlooptijd van IB voor alle ouders toeneemt
- Laat principe van onafhankelijkheid los; partij waar problemen zijn ontstaan (BD) toetst (deel van) de vervolgschade
- Leidt mogelijk tot overcompensatie: causaliteit minder getoetst
- ? Verplaatst (deel van) werk van de CWS naar de IB, met onbekend of minder ouders doorgaan naar CWS

3 Bestuurlijke afweging | Ouders aanbieden om tot een vaststellingsovereenkomst (VSO) te komen?

- Willen we een VSO-route aanbieden?
- Zo ja, willen we deze dan klein/als pilot starten?
- Zo ja, aan welke groep ouders willen we dit dan in eerste instantie aanbieden?

Wat is het probleem?

- Ouders ervaren te weinig gelijkwaardigheid en regie in het financiële herstelproces
- De behandeling door CWS en beroep en bezwaar is een bottleneck in het huidige financiële herstelproces

Wat zijn de mogelijke oplossingen?

We geven gedupeerden de optie een voorstel te doen voor een compensatiebedrag (incl. werkelijke schade), met hulp van een onafhankelijke partij (bijvoorbeeld een letselschade-advocaat). Het UHT toetst dit voorstel aan de hand van een protocol. Als gedupeerde en UHT overeenstemming bereiken, tekenen ze een vaststellingsovereenkomst (na een bedenkttermijn). Hiermee ziet de gedupeerde af van de gang naar de Commissie Werkelijke Schade, bezwaar of beroep.

Nb. Kan ook worden opgezet als pilot, om verder te onderzoeken

Wat is de bestuurlijke afweging over de mogelijke oplossingen?

Voordelen

- + Biedt ouders een mogelijkheid voor een gelijkwaardigere afhandeling van financieel herstelproces
- + Is door veel ouders tijdens oudergesprekken genoemd als voorkeursoptie
- + Voorkomt dat ouders naar de CWS en/of in bezwaar en beroep kunnen gaan, waardoor knelpunt hier afneemt
- ? Leidt mogelijk tot versnelling voor een deel van de ouders, wanneer men snel tot overeenkomst komt

Nadelen

- Creëert kans op rechtsongelijkheid tussen gedupeerden
- Vraagt ouders om af te zien van hun rechtsmiddelen (bezwaar en beroep); ligt mogelijk politiek en maatschappelijk gevoelig
- Aanbieden twee processen waardoor ouders kunnen switchen verhoogt complexiteit en doorlooptijd
- Vraagt om nieuwe (vaardigheden van) medewerkers van UHT
- Riskeert dat ouders onrealistisch hoge bedragen gaan vragen: onvermijdelijke teleurstelling die daaruit volgt schaadt relatie met overheid mogelijk verder
- ? Bieden van gelijkwaardigheid en regie in het financiële herstelproces wordt deels al aangeboden in het nieuwe proces

Wat levert deze herijkte aanpak de ouder potentieel op?

Beter proces

- › Weging impact | Hoog
- › Toelichting | De oplossingen sluiten aan bij de behoeften geïdentificeerd in het ouderonderzoek. We richten en proces in met meer en betrouwbare contactmoment, bieden versneld duidelijkheid en erkenning en blijven in verbinding staan met de ouders
- › Vervolg | Zorgen dat in uitwerking en Uitvoeringstoetsen de positieve impact op ouderbeleving behouden blijft

Sneller proces

- › Weging impact | Laag
- › Toelichting | Er is geen versnelde financiële route toegevoegd. Wel bieden we versnelling voor sommigen ouders (prioriteit) en sommigen een versnelde afronding. Daar staat tegenover dat er ook extra moment zijn toegevoegd aan 't proces
- › Vervolg | Versnelling in het (financieel) helpen van alle ouder vereist zorgvuldige opschaling (al plan UHT)

Bestuurlijke besluiten | Vervolgproces bestuurlijke besluitvorming

- Aan de Kamer is toegezegd dat zij vóór het kerstreces wordt geïnformeerd over de **opbrengsten van de herijking** en de oplossingsrichtingen waaraan gedacht kan worden
- 'Omdat we veranderingen zorgvuldig willen implementeren, in samenhang met UHT/gemeentes en we dat doen terwijl de huidige uitvoering doorloopt, is het nodig om hier goede uitvoeringstoetsen op uit te voeren, **inclusief een raming van de budgettaire gevolgen**, voorafgaand aan de formele besluitvorming in het Parlement, **inclusief over de gevolgen voor de begroting**'.
- Voor dit pakket aan maatregelen hebben we een eerste *inschatting* gemaakt van de **haalbaarheid**, maar nog geen uitgewerkte uitvoeringstoetsen

Wat is de gewenste insteek van de Kamerbrief die begin december verzonden wordt?

Akkoord met Tweede Kamer en bestuur VNG definitieve goedkeuring te vragen na afronden uitvoeringstoetsen?

Akkoord om het besloten pakket aan oplossingsrichtingen in te brengen voor verdere bestuurlijke besluitvorming bij zowel VNG en Rijk?

Bijlage: toelichting oplossingen waar we niet voor kiezen

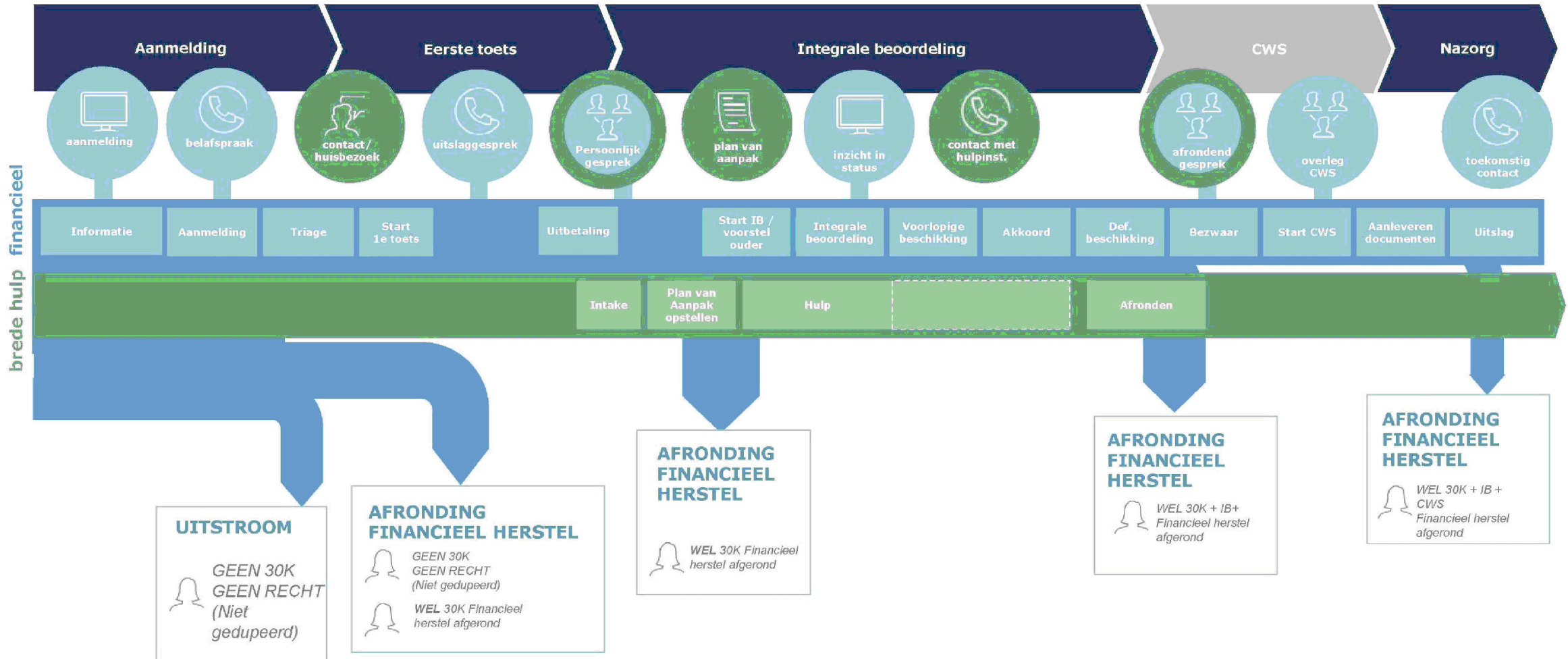
Oplossingsrichtingen waar we niet voor kiezen

Veel meer oplossingsrichtingen geïnventariseerd waar weinig consensus over was

Oplossingsrichting	Omschrijving	Belangrijkste voordelen	Belangrijkste nadelen	Ambtelijk advies
 <p>Inkoop zorg commerciële partijen</p>	Gemeenten contracteren commerciële partijen om de 'ruimhartigheid' van het herstelbeleid te organiseren, zonder extra druk op huidige werklust voor bestaande zorg	<ul style="list-style-type: none"> - Druk op wachtlijsten wordt niet verder opgehoogd - Gedupeerden ontvangen sneller nodige hulp 	<ul style="list-style-type: none"> - Overhaupt geen opschaling mogelijk i.v.m. arbeidsmarkttekort - Niet uitlegbaar naar 'reguliere' wachtenden. 	<ul style="list-style-type: none"> • Niet akkoord
 <p>Meer forfaitaire aanpak</p>	We vervangen niet-forfaitaire delen van de financiële compensatie in de integrale behandeling door een forfaitaire aanpak. Dit kan bijvoorbeeld door per jaar dat nihil is gesteld, en de hoogte van de terugvorderingen, forfaitaire staffels uit te keren	<ul style="list-style-type: none"> - Draagt bij aan een versnelling omdat forfaitaire bedragen sneller zijn vast te stellen en uit te keren 	<ul style="list-style-type: none"> - Creëert grote kans op over- en onder compensatie. Dit omdat de breed beschikbare datapunten voor UHT – o.a. terug-vorderingsdata – geen goede indicatie bieden voor of een terugvordering onterecht was - Doet afbreuk aan versnelde duidelijkheid erkenning of rehabilitatie - Vereist aanpassingen in wetgeving dit kost tijd en vereist vervolgens 're-work' 	<ul style="list-style-type: none"> • Niet akkoord
 <p>Massaschade-aanpak</p>	We faciliteren als overheid een additioneel proces voor <u>massaschade-afhandeling</u> waarbij een hiertoe op te richten stichting namens de aangesloten gedupeerden in onderhandeling gaat met de staat over de afwikkeling van financieel herstel	<ul style="list-style-type: none"> - Draagt voor sommigen gedupeerden bij aan een betere ouderbeleving, omdat gedupeerden het gevoel hebben onderdeel te zijn van een collectief ipv dat ze er alleen voor staan 	<ul style="list-style-type: none"> - Draagt niet of beperkt bij aan versnelling, want implementatie kost minimaal 2-2,5 jaar - Doet afbreuk aan versnelde duidelijkheid erkenning of rehabilitatie. Belangrijke behoeften die naar voren komen in het ouderonderzoek 	<ul style="list-style-type: none"> • Niet akkoord
 <p>Hogere (forfaitaire) bedragen</p>	We keren hogere forfaitaire bedragen uit aan gedupeerde ouders, bijvoorbeeld €80 per dag gedupeerd (€ 29.200 per jaar) in lijn met burgers die onterecht in de gevangenis hebben gezeten	<ul style="list-style-type: none"> - Komt tegemoet aan een wens van sommige gedupeerden om hun emotionele schade ruimhartiger te compenseren 	<ul style="list-style-type: none"> - Lijkt onrechtvaardig omdat de huidige bedragen zorgvuldig zijn samengesteld met oog op het gelijk behandelen van gelijke gevallen in de gehele samenleving - Vereist 're-work' want niet in lijn met compensatie tot op heden verstrekt aan gedupeerden 	<ul style="list-style-type: none"> • Niet akkoord

Bijlage: eerste schets gestroomlijnd en oudergericht herstelproces

Eerste schets van gestroomlijnd en oudergericht herstelproces

Toeslagen
Belastingdienst

TER BESLISSING

Aan

de staatssecretaris van Financiën – Toeslagen en Douane

Alex 9/12

Directie Strategie, Recht en
Beleid

Persoonsgegevens

nota

Nazending openbaarmaking stukken omtrent kamerbrief
Uitkomsten Herijking

Datum

1 december 2021

Notanummer

2021-0000248597

Aanleiding

Op 3 december wordt de Kamerbrief uitkomsten Herijking verzonden. Dit is een beleidsvormende kamerbrief, waardoor de onderliggende stukken ook openbaar moeten worden gemaakt. Gelet op alle drukte is het niet mogelijk gebleken om deze stukken tegelijk mee te zenden met de Kamerbrief en is een nazending nodig.

Beslispunten

Gaat u akkoord met het nazenden van de stukken die horen de kamerbrief
Uitkomsten Herijking die op 3 december 2021 gepland staat?

Kern

- De Kamerbrief is beleidsvormend en valt dus onder categorie B, waarvoor de onderliggende stukken in het kader van actieve openbaarmaking openbaar moeten worden gemaakt.
- Wegens het hoge tempo en intensieve inzet die de Herijkingsoperatie heeft gekost, is het dossier voor openbaarmaking momenteel nog onvolledig.
- Er is afgelopen maanden prioritering gegeven aan het vormen van de inhoud en het tijdig opleveren van de resultaten van de Herijking. Mede hierdoor hebben we nog niet met de gepaste zorgvuldigheid bekeken welke stukken onderdeel zijn van de actieve openbaarmaking.
- Wij zijn voornemens de stukken vóór het commissiedebat op 16 december naar de Kamer te verzenden

// akkoord →
wel
wettelijk
10/12
verzenden
voor
kamerleden
die 't
wilt
gebruiken
voor 't
debat.

Informatie die niet openbaar gemaakt kan worden

Niet van toepassing.

TER INFORMATIE

Aan

de staatssecretaris van Financiën – Toeslagen en Douane

Directie strategie, recht
en beleid

Persoonsgegevens

nota

Oplegger Verkenning WCAM

Datum

13 december 2021

Notanummer

2021-0000256966

Aanleiding

In het kader van de herijking heeft Persoonsgegevens van advocatenkantoor Persoonsgegevens in opdracht van het Herijkingsteam een verkenning op hoofdlijnen uitgevoerd van de mogelijkheden om het financieel herstel van gedupeerde ouders af te wikkelen via een collectieve schikking, o.b.v. de Wet Collectieve afwikkeling massaschade (WCAM). Persoonsgegevens is gerenommeerd advocaat op dit gebied en zelf betrokken geweest bij verscheidene WCAM-procedures. In het contact met Persoonsgegevens J&V nauw betrokken geweest. Minister Dekker heeft het (tussentijdse) rapport van Persoonsgegevens ook ontvangen.

We delen de bevindingen van Persoonsgegevens ter kennisname met u. Deze bevindingen hebben de basis gevormd voor de voorbereiding van de bestuurlijke overleggen op dit punt, en de passages over de WCAM die in de Kamerbrief over de Herijking zijn opgenomen.

Samenvatting

- Het onderzoek zet helder de (inmiddels bekende) kenmerken van het traject uiteen: de WCAM biedt in de regel een effectieve manier voor afhandeling massaschade, gebaseerd op consensus, regie bij beide partijen, bereiken van finaliteit (*closer*), en toetsing door een rechter.
- De geschatte tijdslijnen o.b.v. andere WCAM-zaken (waaronder DSB, zie laatste bullet voor parallelen met deze zaak) tonen dat naar schatting minimaal 2-2,5 jaar nodig is alvorens een eventuele schikking kan worden uitgevoerd:
  - Oprichten van een representatieve stichting: 3 maanden
  - Onderhandelingen: 9-15 maanden
  - Goedkeuring/toetsing schikking door rechter: 12 -18 maanden
- Gedurende de trajecten van onderhandelingen en toetsing door rechter kan de huidige bestuursrechtelijke hersteloperatie doorgang vinden; ook is het mogelijk om al voor de goedkeuring van de schikking door de rechter over te gaan tot (deel)uitbetalingen (cf. DSB-zaak) uit hoofde van een akkoord op hoofdlijnen
- De schikking is primair gericht op financieel herstel, maar kan ook niet-financiële componenten (t.b.v. emotioneel herstel) bevatten, bijvoorbeeld monument voor ouders, of opdracht aan de Staat voor verbeteren van dienstverlening.
- Voor complexe (schrijnende) gevallen van schade blijft een aparte Commissie noodzakelijk/mogelijk (cf. DSB-zaak)

- Tot slot is een hybride vorm mogelijk, waarin alleen gevolgschade (en niet toets op gedupeerdheid/onterechte terugvorderingen) wordt ondervangen.
- Een eventuele WCAM-procedure i.h.k.v. de KOT-problematiek lijkt een aantal raakvlakken te hebben met de eerdere DSB WCAM-procedure. Daarom is inspiratie geput uit de ervaringen van de DSB-procedure. De belangrijkste punten uit de DSB-procedure worden hieronder geschetst.
  - De DSB-zaak was – net als de KOT hersteloperatie – complex, o.a. vanwege de grote aantallen individuele dossiers waarin een tal van individuele aspecten een rol speelden, en ging gepaard met veel maatschappelijke beroering
  - De onderhandelingen in de DSB-zaak hebben in totaal ~12 maanden geduurd en waren zeer strak georganiseerd (met onderhandeling sessies iedere twee weken)
  - In de DSB-zaak moesten de curatoren onderhandelen met 4 (later 3) belangenorganisaties; ook in de KOT-hersteloperatie is het denkbaar dat meerdere belangenorganisaties in beeld komen
  - Bijzonder aan de DSB-zaak was dat de compensatieregeling al voor toetsing door de rechter werd uitgerold, toen akkoord op hoofdlijnen eenmaal was bereikt
  - De DSB-zaak kende ook schrijnende gevallen, waarbij de overeengekomen regeling onvoldoende recht deed. In de DSB WCAM schikking is daarom gekozen voor de instelling van een Commissie die verzoeken om een afwijkende regeling op grond van specifieke omstandigheden in behandeling nam

Appreciatie vanuit MinFin

De externe analyse van Persoonsgegevens is gedegen en inzichtelijk, en geeft geen ander fundamenteel beeld van de WCAM dan eerder is gedeeld. De WCAM biedt geen panacee voor de hersteloperatie. Het betreft een nieuw financieel herstel traject, parallel aan de huidige hersteloperatie, waarbij niet alle knelpunten worden geadresseerd.

Voordelen voor ouders en uitvoering:

- De op te richten stichting onderhandelt namens de ouders, en de stichting is verantwoordelijk voor het creëren van draagvlak: hierdoor krijgen ouders **minder het gevoel alleen te staan**. Groepen ouders kunnen zich in parallel in andere stichtingen verenigen en zich op het moment van toetsing bij de rechter voegen bij de schikking. Eventuele aanvullende eisen/voorwaarden worden ook door de rechter getoetst en vergroten het **draagvlak**.
- Een onafhankelijke partij, namelijk het Hof Amsterdam, toetst de schikking onder meer op uitvoerbaarheid, redelijkheid en representativiteit van de stichting alvorens de schikking algemeen verbindend te verklaren: deze **toetsing door een onafhankelijke partij** kan ook bijdragen aan draagvlak.
- Ouders maken **zelf de beslissing** of ze zich aan de schikking willen binden. Na de uitspraak van het hof bestaat er een periode voor **opt-out mogelijkheid**.
- Na bindend verklaring van de schikking bestaat **transparantie** over wat ouders kunnen verwachten te ontvangen: met een schikking voor alle aangesloten ouders wordt iedereen gelijk behandeld, en wordt **willekeur voorkomen**. De inschatting is tevens dat de uitvoering van vastgestelde schadebedragen snel kan gebeuren.
- De schikking leidt tot **finaliteit**: er is "closure" voor ouders en overheid want geen mogelijkheden tot bezwaar/beroep.

- **Aanvullende herstelregelingen** (kind, ex-partners, overige toeslagen) zijn vermoedelijk inpasbaar in de schikking.
- Gedupeerden kunnen zich ten alle tijden groeperen in een collectief om schadevergoedingen te claimen (via de WAMCA). Door het initiëren van een WCAM-procedure houdt de overheid **enige controle** over de gesprekspartners en daarmee meer zekerheid op **voortvarende onderhandelingen**.

Nadelen voor ouders en uitvoering:

- De WCAM biedt **geen oplossing voor korte-termijn problemen**, zoals overschrijding van wettelijke termijnen en het bieden van een concreet vooruitzicht van termijnen waarbinnen ouders geholpen zijn. Dit is wel het streven na uitkomsten van de herijking.
- De **doorlooptijden** zijn lang en vermoedelijk voor veel gedupeerden niet acceptabel. Parallel zal dus gestart moeten worden met bijvoorbeeld de aanvullende herstelregelingen. Dit verlaagt dus in ieder geval voor de korte termijn niet de **druk op de uitvoering**. Daarbij dient wel te worden opgemerkt dat een volledige vergelijking op snelheid t.o.v. het huidige proces (inclusief uitkomsten herijking) niet mogelijk is geweest, omdat:
  - De tijdslijnen slechts grof/hoog-over zijn ingeschat;
  - Precieze uitkomsten herijking op snelheid thans worden onderzocht in een uitvoeringstoets; en
  - Het draagvlak pas duidelijk zal zijn tijdens/na de onderhandelingen en rechterlijke toets.
- Hoewel gedurende de onderhandelingen en het beoordelingstraject bij het Hof de bestuursrechtelijke hersteloperatie weliswaar doorgang kan vinden, kan de **samenloop** en de verhouding tussen beide trajecten aanleiding geven voor (mogelijk serieuze) complicaties.
- Hoe de uitkomsten van de schikking zich **financieel** zullen verhouden tot het huidige proces is onzeker. Er dient rekening mee te worden gehouden dat de uiteindelijke schikking niet alle de bestaande herstelregelingen aanhoudt. Daardoor bestaat het risico dat het WCAM-traject **substantieel andere uitkomsten** krijgt dan het huidige hersteltraject.
- De schikking is vermoedelijk niet verenigbaar met een integrale beoordeling zoals die nu wordt toegepast, want dit is complex en arbeidsintensief: ouders krijgen daardoor **geen precies beeld van wat op individueel niveau is misgegaan**, terwijl sommige ouders daar wel behoefte aan hebben.
- De WCAM biedt geen antwoord op de **behoefte aan emotionele begeleiding en ondersteuning**, terwijl uit de herijking volgt dat hier een sterke behoefte van ouders ligt.
- Een dergelijk nieuw traject zal zeker in het begin veel uitleg vergen en tot **veel vragen en onzekerheden bij ouders en uitvoering** leiden. Dit is niet bevorderlijk voor het lopende herstelproces en kost extra aandacht naast alle noodzakelijke korte-termijnverbeteringen.
- De hybride vorm, waarin slechts gevolgschade wordt vormgegeven in een schikking, levert vermoedelijk **te weinig** op. In het kader van de herijking worden vergelijkbare mogelijkheden onderzocht om het proces van gevolgschade te optimaliseren en te versnellen. Voor het huidige proces geldt meer **rechtszekerheid** voor de ouder vanwege bezwaar- en beroepsmogelijkheden.

TER INFORMATIE

Aan

de staatssecretaris van Financiën – Toeslagen en Douane

**Strategie, Recht en
Beleid**

Persoonsgegevens

nota

Kengetallen terugvorderingsdata

Datum

13 december 2021

Notanummer

2021-0000256967

Aanleiding

De Staatssecretaris van Financiën - Toeslagen en Douane heeft in het kader van de herijking van de hersteloperatie het herijkingsteam verzocht om enkele kengetallen en inzichten met betrekking tot de terugvorderings- en compensatiebedragen van (mogelijk) gedupeerden. In deze nota delen we deze kengetallen en inzichten.

Context

De inzichten zijn een resultaat van een analyse op basis van cijfers met de peildatum 17 september 2021. De cijfers zijn opgesteld en gevalideerd door de UHT pod data. Op deze peildatum hadden ruim 46.000 burgers zich aangemeld, en had UHT de integrale beoordeling voor meer dan 3.300 burgers afgerond. De omvang van de populatie met peildatum 17 september komt goed overeen met de aantallen genoemd in de *UHT-definitief-Statusrapportage t.b.v. SCT: Week 37* met als peildatum 16 september. In deze analyse tellen we alleen terugvorderingen mee vanaf het 1^e jaar dat terugvorderingen boven de 1500 euro uitkwamen.

Kern

Er zijn drie inzichten uit de data-analyse:

- 1) De mediane terugvordering van de gedupeerden op de peildatum is tussen de €18.000-€19.000. Dit is de terugvordering van de gemelde burgers waarvan UHT in de eerste toets heeft vastgesteld dat ze gedupeerd zijn. Dit bedrag wijkt niet af van het mediane terugvorderingsbedrag dat ten grondslag lagen aan de ontwikkeling van de Catshuisregeling.
- 2) Het forfaitaire bedrag van €30.000 lijkt nog steeds een juist bedrag, als het doel blijft om circa voor de helft van de gedupeerde voldoende financieel herstel te bieden via de Catshuisregeling. Dit omdat ruim de helft van de gedupeerden die de integrale beoordeling hebben doorlopen niet meer dan €30.000 aan financieel herstel hebben ontvangen.
- 3) Het terugvorderingsbedrag lijkt geen betrouwbare indicator voor daadwerkelijke compensatie. Zo kregen gedupeerden met een totale terugvordering van minder dan €10.000 in bijna 10% van de gevallen een compensatie van meer dan €30.000 na de integrale beoordeling. Dit is belangrijke input voor UHT voor het uitwerken van de optie voor vrijwillig versneld afronden van financieel herstel voor ouders die evident recht hebben op minder dan €30.000.. Het versneld afronden zal altijd op

vrijwillige basis gebeuren via een gesprek na de eerste toets. In de voorbereiding van dit gesprek kan UHT o.a. het totale terugvorderingsbedrag meenemen als indicator of een versnelde afronding verstandig lijkt voor de ouder.

Toelichting

Ten aanzien van inzicht 1, zien we dat het mediane teruggevorderde bedrag circa €18.000-€19.000 bedraagt voor de ruim 20.000 vastgestelde gedupeerden op peildatum 17 september. Dit betreft dus ouders waarvan UHT in de eerste toets heeft vastgesteld dat ze gedupeerd zijn. Voor de gehele populatie van gemelde burgers is het mediane terugvorderingsbedrag lager, namelijk €12.000-13.000. Dit valt te verklaren omdat de totale populatie ook burgers bevat zonder terugvorderingen. In de berekening van de gehele populatie namen we >42.000 gemelde burgers mee. Voor ~4000 gemelde burgers is het terugvorderingsbedrag bij ons onbekend, die hebben we daarom niet kunnen meenemen in de berekening.

Ten aanzien van inzicht 2, stellen we vast dat circa 45% van de gedupeerden waarvoor de integrale beoordeling is afgerond, een compensatie ontvangt van meer dan €30.000, en dat voor ongeveer 55% van de gedupeerden de compensatie na de integrale beoordeling €30.000 blijft.

Ten aanzien van inzicht 3, baseren we onze conclusie op de relatie tussen de hoogte van het terugvorderingsbedrag en de hoogte van de compensatie na de integrale beoordeling, die is in deze analyse als volgt:

- Van de gedupeerden met een totale terugvordering lager dan €10.000 krijgt ongeveer 8% een compensatie van meer dan €30.000
- Van de gedupeerden met een totale terugvordering tussen de €10.000 en €30.000 krijgt ongeveer 50% een compensatie van meer dan €30.000

We hebben eerste ideeën die het grote verschil tussen terugvorderingen en compensatie kunnen verklaren, maar die moeten we nader onderzoeken als we dit verschil goed willen snappen. We stellen voor dit verder uit te zoeken.

Managementsamenvatting¹

WCAM – Consensus-regie bij partijen

- De WCAM is een effectieve en efficiënte methode om massaclaims af te wikkelen. De WCAM route is gebaseerd op consensus tussen de Staat en één of meerdere belangenorganisaties van gedupeerde ouders over collectieve afdoening van de Toeslagenaffaire. De vraag naar eventuele civielrechtelijke aansprakelijkheid van de Staat kan daarbij in het midden blijven.
- Partijen hebben zelf de regie. De Staat is vrij in de wijze waarop hij zich in de onderhandelingsfase organiseert.
- Bij de onderhandelingen over de WCAM overeenkomst kan aansluiting worden gezocht bij de compensaties uit de bestaande herstelregelingen. De € 30.000 regeling kan hierin worden meegenomen en zo nodig verrekend.
- Met een WCAM schikking wordt finaliteit bereikt. De gedupeerde ouders weten waar zij aan toe zijn en geven na ontvangst van de overeengekomen compensatie de Staat finale kwijting.

WCAM – Organisatie en financiering stichting

- De goede governance en voldoende representativiteit van de stichting(en) waarmee de Staat onderhandelt, zijn van essentieel belang. De adequate belangenbehartiging van de gedupeerde ouders staat bij de WCAM route voorop. De stichting(en) moet(en) voldoen aan de Claim Code 2019.
- Het is cruciaal dat de functionarissen van de stichting(en) onafhankelijk van elkaar kunnen opereren en geheel onafhankelijk zijn van de Staat.
- De Staat moet de deugdelijke financiering van de stichting(en) waarborgen in een WCAM traject.
- In geval 'concurrerende' belangenorganisaties die niet aan de onderhandelingstafel zitten zich in de media en politiek roeren, is mogelijk deze alsnog aan de onderhandelingstafel uit te nodigen om te voorkomen dat de onderhandelingen over een WCAM schikking onder druk komen te staan.. In andere WCAM zaken zoals de DSB zaak vonden de onderhandelingen daarom plaats met meerdere representatieve belangenorganisaties.

WCAM – Toets rechter

- De WCAM veronderstelt een zekere mate van gemeenschappelijkheid van schade van gedupeerden en een zekere mate van abstractie van specifieke individuele omstandigheden. Voor gedupeerde ouders met specifieke (niet veralgemeniseerbare) individuele, schrijnende omstandigheden moeten (maatwerk)oplossingen worden gezocht. Dat kan ook in het kader van de WCAM (Commissie Bijzondere gevallen).

¹ Deze managementsamenvatting is onderdeel van de conceptnotitie LVDK van 18 november 2021.

- De WCAM overeenkomst wordt op redelijkheid door het Gerechtshof Amsterdam getoetst. De WCAM overeenkomst dient evenwichtig te zijn en te voorzien in een redelijke compensatie die recht doet aan de ernst van de schade en emotionele gevolgen van de Toeslagenaffaire. De gedupeerde ouders moeten aan de hand van overzichtelijke indelingscriteria eenvoudig kunnen vaststellen onder welke schadecategorieën zij vallen. Zij moeten relatief eenvoudig aan de hand van een beperkt aantal documenten/bewijsstukken aanspraak kunnen maken op de WCAM schikking.

WCAM – Prognose doorlooptijd

- De doorlooptijd van onderhandelingen over een WCAM overeenkomst zal afhankelijk van een aantal factoren circa 9-15 maanden bedragen.
- De doorlooptijd van een eventuele WCAM-procedure zal afhankelijk van een aantal factoren 12-18 maanden beslaan.

WCAM - Samenloop bestuursrechtelijk traject; Hybride aanpak

- De WCAM route kan parallel aan de huidige bestuursrechtelijke afhandeling van de claims van gedupeerde ouders worden gestart zonder die afwikkeling te vertragen.
- Of de WCAM een goed (of beter) alternatief voor de gedupeerde ouders vormt is mede afhankelijk van de inschatting van de beheersbaarheid, complexiteit en te verwachten doorlooptijd van de huidige bestuursrechtelijke afhandeling van de individuele dossiers.
- Verkenning van de WCAM route kan eveneens van belang zijn in verband met de mogelijkheid dat belangenorganisaties van gedupeerde ouders in de toekomst een collectieve civiele actie tegen de Staat starten op grond van de WAMCA of op basis van gebundelde individuele claims.
- Denkbaar is dat een deel van de claims van gedupeerde ouders bestuursrechtelijk wordt afgewikkeld terwijl een ander deel privaatrechtelijk via de WCAM route wordt afgewikkeld.

UITSLUITEND VOOR DISCUSSIEDOELEINDEN

CONCEPT NOTITIE

Aan Ministerie van Financiën
Van
Datum 18 november 2021
Betreft Verkenning op hoofdlijnen van mogelijke afdoening schadeclaims Toeslagenaffaire via collectieve WCAM schikking

---

Het Ministerie van Financiën ('de Staat') heeft ons verzocht een verkenning op hoofdlijnen uit te voeren van de mogelijkheden de schadeclaims van gedupeerde ouders in de Toeslagenaffaire af te wikkelen via een collectieve overeenkomst op basis van de Wet collectieve afwikkeling massaschade (WCAM)¹.

Na een korte schets van de huidige hersteloperatie (I) en van de WCAM procedure (II) komen de volgende onderwerpen aan bod (III-VII):

- **Hoe ziet de voorbereiding en organisatie van een WCAM procedure er op hoofdlijnen uit?**
  - Voorbereiding WCAM procedure
  - Representativiteit en governance belangenorganisatie
  - Organisatie Staat
  - Financiering
- **Wat zijn de geschatte doorlooptijd onderhandelingsfase en WCAM procedure?**
- **Uit welke elementen bestaat een WCAM overeenkomst?**
  - Definitie gedupeerde; welke gedupeerde personen vallen onder bereik WCAM overeenkomst?
  - Indeling verschillende schade categorieën
  - Mogelijke knelpunten tijdens onderhandelingen
  - Afdoening schrijnende gevallen
  - Geschillen over de uitvoering van de schikking
- **Samenloop privaatrechtelijke afdoening met bestaande bestuursrechtelijke afdoening**

---

¹ Stb. 2005, 380.

- Verwevenheid van doorlopend (huidig) bestuursrechtelijk proces met eventueel privaatrechtelijke route
- Bevorderen van deelname van zoveel mogelijk gedupeerde ouders in de WCAM procedure
- **Mogelijkheid van gesplitste afhandeling ('Hybride aanpak')?**
  - Mogelijk onderscheid tussen personen met bijzondere (schrijnende) omstandigheden (bestuursrechtelijke afdoening) en groepen van personen met meer vergelijkbare omstandigheden (privaatrechtelijke afdoening)?
  - Mogelijkheid bepaalde scherp omlijnende schadecategorieën af te splitsen van bestuursrechtelijk proces en via WCAM schikking? af te doen?

In de gesprekken met de Staat kwam aan de orde dat de verkenning eveneens van belang kan zijn als voorbereiding op eventuele 'eenzijdige' (civielrechtelijke) juridische acties van belangenorganisaties van gedupeerde ouders en mogelijke andere gedupeerde (groepen van) personen.

I. Hersteloperatie Toeslagenaffaire

De Staat heeft naar aanleiding van de Toeslagenaffaire diverse herstelregelingen ingevoerd, waaronder de Compensatieregeling van 28 augustus 2020² en de 30.000 Euro regeling van 2 juni 2021.³ Een aantal andere regelingen wordt nog voorbereid. Elk verzoek op basis van deze herstelregelingen en diverse andere (deel)herstelregelingen leidt tot een afzonderlijke beschikking met de mogelijkheid van bezwaar en beroep in twee instanties.

Tot de datum van deze verkenning hebben zich circa [49.000] personen aangemeld als gedupeerde ouder en een verzoek ingediend tot compensatie.⁴

II. Introductie WCAM

De WCAM biedt de mogelijkheid gevallen van massaschade, zoals de Toeslagenaffaire met tienduizenden gedupeerde personen, civielrechtelijk af te wikkelen op basis van een collectieve overeenkomst tussen een partij (in dit geval de Staat) en één of meer stichtingen of verenigingen die opkomen voor de belangen van een groep gedupeerden (in dit geval de gedupeerde ouders). De WCAM overeenkomst (hierna ook: 'WCAM schikking') kan op verzoek van partijen samen ter verbindendverklaring aan het Gerechtshof Amsterdam worden voorgelegd. In geval van verbindendverklaring zijn alle gedupeerden

² Besluit van 28 augustus 2020, nr. 2020-157030 en art.49b Awir.

³ Besluit van 2 juni 2021, nr. 2021-103578.

⁴ [Bron?]